

مصاحبه با جمیله خرازی بنیانگذار و مدیر مسوول بنیاد توس

● مجموع برنامه روی وبسایت بنیاد در دسترس علاقمندان است

عنوان آخرین برنامه بنیاد توس در تاریخ ۲۰ نوامبر «عشق پیدا شد و آتش به همه عالم زد» بود. توضیح بیشتر در بروشور برنامه اینطور بود: «سفری در زلال نور و معرفت با همسرانی چون رومی و شمس». به دنبال این برنامه، مصاحبه‌ای داشتیم با خانم جمیله خرازی مؤسس و مدیر بنیاد توس در رابطه با این برنامه و اهداف کلی «توس» که در زیر می‌آید.

جمیله خرازی بنیانگذار بنیاد توس

طولانی با افت و خیزهای خودش، چه برسد به نقل و انتقال مجریان و هنرمندان به شهرها و یا کشورهای دیگر. ما بر این نظر هستیم که برنامه‌های توس نه از طریق اجراهای زنده بلکه بیشتر از طریق رسانه‌ها باید عمومیت بیشتری یابند و در اختیار شمار بیشتری قرار گیرند. ما در همین شهر لندن چند جریده هفته‌گی و چند کانال تلویزیونی حرفه‌ای داریم. ولی واقعیت آن است که آنها یا صرفاً جنبه سرگرمی برنامه‌ها را مد نظر دارند و عنایت کمتری به ارزش‌های محتوایی آنها دارند و یا در صورت پوشش خبری هم اطلاعات چندان دقیق و لازمی را منتقل نمی‌کنند. خلاصه آنکه یا اطلاعاتی در این زمینه ندارند و یا اساساً تماشاچی این نوع برنامه‌ها را ندارند. اگر هم رادیویی در این شهر وجود داشته باشد تنها ساعاتی محدود پخش دارد و یا اگر رادیو اینترنتی باشد، کمتر کسانی پیدا می‌شوند که از اینترنت به رادیو گوش دهند. بنابراین از طریق رسانه‌ها، پرواز ما از ابتدا محدود می‌شود.

البته خوشبختانه شماری از کانال‌های تلویزیونی ایرانیان در آمریکا، سوئد و آلمان که دل با فرهنگ ایران دارند در تمام طول سال از ما حمایت می‌کنند و پس از اجرای زنده در لندن، بطور گسترده تمام برنامه‌ها ما را پخش می‌کنند و در معرض تماشای ایرانیان اکثر نقاط دنیا قرار می‌دهند.

● پرسش دیگر من از شما به عنوان تهیه‌کننده و کارگردان هنری برنامه‌های توس، آن است که کدام قسمت برنامه اخیر به دل شما نزدیک بوده است؟

– اگر از مادری پرسید کدامیک از فرزندان را بیشتر می‌پسندد، سؤال خطائی است و من با هر برنامه، ماه‌ها و شاید سالها زندگی می‌کنم، می‌آموزم و با قهرمانان و یا قهرمان‌سازان آن درمی‌آمیزم و طبیعتاً نمی‌توانم هیچ برتری برای برنامه خاصی قائل شوم. ولی با توجه به پیش‌دانسته‌هایم در رقص، تنش‌ها، اضطراب‌ها و حرکاتی که بر اساس معنی تنظیم می‌شوند، به ذهنم نزدیکتر است. در طراحی رقص‌های برنامه اخیر توس، باور کنید من بیشتر از رقصندگان با قصه‌ها زیستم و در روی صحنه، شوق مردم ثمره تحسین تصویر و تولد یافتن ذهنیات من بود.

● در چند برنامه توس از استاد الهی نام برده شده. آیا این موضوع اشاره به نظارت و یا تحقیقات ایشان در راستای کمک به این بنیاد دارد یا خیر؟

– شوربختانه ما در این پرش‌های اخیر بنیاد نتوانستیم به اوج همیشه پرواز استاد در بلندی‌ها برسیم. گرچه پیوسته حمایت معنوی ایشان را داشته‌ایم ولی از نظارت مستقیم ایشان بی‌بهره مانده‌ایم. ولی اصولاً سلیقه قلمی و علقه من به ادبیات به‌خاطر آشنایی و سرسپردگی به نوشته‌های ایشان و ارادتی است که در گذشت سالها مستحکم‌تر شده و در تمام زندگی همیشه تحت تأثیر اشعار سهراب سپهری و نوشته‌های استاد الهی بودم و طبیعتاً ترجمان مکنونات قلبی و ذهنی‌ام جز آثار این دو نیست.

● خانم جمیله خرازی، از وقتی که در اختیارمان گذاشتید تشکر می‌کنم.

● جایگاه و ارتباط برنامه اخیر شما با اهداف بنیاد توس و سلسله برنامه‌هایی که تا به حال برگزار کرده است، چیست؟

ج – از اولین برنامه در بزرگداشت خانم لعبت والا تا برنامه اخیر در رابطه با شناسایی مفهوم واقعی عرفان، ما همیشه یک هدف را دنبال کرده‌ایم. آسمان ادب و فرهنگ ایران کم ستاره برای چیدن ندارد و هدف، همانا شناسایی گوشه‌هایی از تاریخ پر افتخار این سرزمین است.

باری، در چندین سال اخیر، تب و علاقه خاصی فضای اجتماعی ایرانیان درون و برون مرز را نسبت به عرفان فرا گرفته است که به تناسب گستردگی این علاقه، آگاهی کافی از تاریخ پیدایش و تحول این جریان فکری و اندیشمندان آن وجود ندارد. من خود شخصاً برای درک ریشه‌های پدیداری این جریان لازم می‌دیدم پژوهشی انجام شود تا پرسش‌هایم پاسخی یابند. می‌خواستم بدانم این همه صحبت موافق و مخالف با عرفان، اینهمه اشعار عرفانی و این همه برنامه‌های فرهنگی و هنری مرتبط با عرفان – که بیشتر هم توسط برنامه‌گذاران تجاری روی صحنه می‌آید – ناشی و از برای چیست؟ آیا آنها به‌راستی و به‌روشنی می‌دانند که چه می‌کنند؟ و آیا متأثران از این جریان فکری دقیقاً می‌دانند از چه تأثیر می‌پذیرند؟ همه این مشاهدات انگیزه‌ای شد که توس پژوهشی انجام دهد که دو سال طول کشید و کاری که روی صحنه آمد بر اساس آن استوار بود.

● پس از اجرای هر برنامه، توس چگونه می‌تواند میزان تأثیرگذاری آن را بر مخاطبانش بسنجد و حتی الامکان بداند چه چیزهایی را به تماشاگران خود منتقل کرده است.

– ما تمام نظرات ابرازشده از طریق تلفن، نامه و ایمیل را جمع کرده و نگاه می‌داریم و سعی می‌کنیم آنها را در برنامه‌های بعدی مد نظر داشته باشیم. واقعیت، اما، آن است که بیشتر اظهار نظرها و انتقادهای سلیقه‌ای است تا مبتنی بر اطلاعات دقیق درباره محتوای برنامه‌ها، و یا آنکه فنی و مربوط به کمبودهای سالن لوگان که برنامه‌های ما در آنجا برگزار می‌شود. با قبول برخی از کمبودهای امکانات فنی لازم در این سالن، باید بگویم که متأسفانه با توجه به محدودیت بودجه ما، انجام برنامه در سالن دیگر با وسایل فنی گسترده‌تر در حال حاضر امکان‌پذیر نیست.

و اما در مورد آگاهی از میزان تأثیرگذاری برنامه‌های ما، باید بگویم که شمار بالای بازدیدکنندگان تارنمای ما – بلافاصله پس از اجرای هر برنامه – گواه علاقه و توجه ویژه‌ای است که در جامعه ایجاد کرده است. امیدوار هستم با گسترش امکانات تارنمایی‌مان در آینده حتی کل پژوهش‌هایمان را – که ستون و پایه‌های برنامه‌های ما هستند – در دسترس بازدیدکنندگان و علاقمندان به پژوهش قرار دهیم. بدین ترتیب اوراق زرین بیشتری را از گنجینه‌های فرهنگی و علمی مورد شناسایی جامعه ایرانیان قرار می‌دهیم. مجموعه تحقیقات ما پس از برگزاری برنامه در اختیار کتابخانه بریتانیا قرار داده می‌شود تا علاقمندان بتوانند به آنها دسترسی داشته باشند.

دیگر آنکه کل برنامه، ضبط ویدئویی و سپس تدوین می‌شود و بدون هیچ کم و کسری از طریق تارنمای توس و نیز رسانه YouTube پس از هر برنامه، در اختیار علاقمندان قرار دارد. ممکن است بگویید بهتر است تنها گزیده‌های کوتاه از هر برنامه روی تارنما باشد. زیرا تماشای کل برنامه روی کامپیوتر، کمی طولانی است. اما با توجه به جنبه آموزشی کل برنامه‌ها، گذشته از گزیده کوتاه از هر برنامه، کل آن را نیز در دسترس بازدیدکنندگان قرار می‌دهیم. یعنی ما در اینجا جنبه هنری آن را فدای آموزشی می‌کنیم.

● با این همه زحمت و تلاش و با این همه هزینه، آیا درست است برنامه‌های توس تنها یک بار در لندن، آنهم در سالنی با گنجایش حداکثر ۹۰۰ نفر روی صحنه بیاید؟ آیا شما تصمیم مشخصی برای تکرار برنامه‌هایتان در شهرها و کشورهای دیگر گرفته‌اید؟ دیگر آنکه چگونه می‌توانید ضبط این برنامه‌ها را در معرض دید بسی بیشتر که مطمئناً علاقمند و خواهان آنها هستند، قرار دهید؟

– بگذارید اول بگویم که اساساً اجرای برنامه‌های ما با این همه جزئیات فنی و هنری در یک محیط ناآشنا، کار طاقت‌فرسایی خواهد بود. خود گردآوردن گروه رقصنده در همین شهر لندن، حکایتی است